

CZEGO JESZCZE NIE WIESZ O SPADKACH?

POWIAT
KLUCZBORSKI

"Zadanie jest finansowane z budżetu państwa w ramach dotacji celowej przekazanej Powiatowi Kluczborskiemu"

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

Spadek - wszystkie prawa i obowiązki majątkowe osoby zmarłej (spadkodawcy), które wraz z jego śmiercią przechodzą na inne osoby (spadkobierców).

Dziedziczenie- przyjęcie przez spadkobierców praw i obowiązków majątkowych osoby zmarłej.

Zstępni - potomkowie danej osoby fizycznej tj. dzieci, wnuki, prawnuki. Zstępnymi są także: dzieci przysposobione (adoptowane), dzieci uznane jako własne, dzieci pozamałżeńskie a także przysposobione dzieci swoich dzieci.

Wstępni - dla osoby fizycznej, te osoby z których się wywodzi, czyli jego rodzice, dziadkowie, pradiadkowie.

Spadkodawca - osoba fizyczna, po śmierci, której cały majątek przechodzi na inne osoby nazywane spadkobiercami. Spadkodawcą może być wyłącznie człowiek, czyli osoba fizyczna. Natomiast **nie może** być dziecko poczęte, lecz nienarodzone (nasciturus).

Spadkobierca – osoba fizyczna jak i osoba prawna, która po śmierci przebiera ogół praw i obowiązków zmarłego. Spadkobiercą może być nasciturus, czyli dziecko poczęte, lecz nie narodziłe, pod warunkiem, że urodzi się żywy.

ISTNIEJĄ DWA RODZAJE DZIEDZICZENIA:

Ustawowe - ma miejsce w przypadku, kiedy spadkobierca nie sporządził testamentu lub żadna z osób powołanych w testamencie nie chce lub nie może dziedziczyć. Dziedziczenie ustawowe ma także miejsce wówczas, gdy sporządzony testament jest nieważny lub w testamencie została rozporządzona tylko część majątku spadkodawcy, wtedy pozostała część podlega dziedziczeniu ustawowemu.

Testamentowe - jeżeli osoba zmarła (spadkodawca) sporządziła testament przed śmiercią, wówczas jej prawa i obowiązki majątkowe są dziedziczone zgodnie z wolą zmarłego zawartą w testamencie. Osoby powołane do spadku w testamencie nie muszą być spokrewnione ze spadkodawcą.

Testament może zawierać rozporządzenia tylko jednego spadkodawcy tzn., że np. małżonkowie nie mogą sporządzić jednego testamentu łącznie. Spadkodawca w każdej chwili może zmienić postanowienia zawarte w testamencie lub go całkowicie odwołać.

ZACHOWEK I JEGO WYSOKOŚĆ:

Zachowek

Zachowek jest to określony kwotowo ułamek wartości udziału spadkowego jaki przypadłby spadkobiercy ustawowemu w przypadku dziedziczenia ustawowego. Osobie uprawnionej do zachowku nie przysługuje roszczenie o wydanie jakiegokolwiek rzeczy materialnej zaliczonej do spadku ani roszczenie o przeniesienie jakiegokolwiek składnika majątku wchodzącego w skład spadku. Osoba ubiegająca się o zachowek może się ubiegać wyłącznie o określoną kwotę pieniężną stanowiącą ułamek wartości udziału spadkowego jaki by jej przysługiwał podczas dziedziczenia ustawowego.

Uprawnionymi do zachowku są zstępni spadkodawcy oraz jego małżonek.

Roszczenia osób uprawnionych z tytułu zachowku przedawniają się po upływie **pięciu lat** od ogłoszenia testamentu.

W sytuacji, kiedy dochodzimy uzupełnienia zachowku od zapisobierców windykacyjnych lub obdarowanych, wtedy termin przedawnienia biegnie od chwili otwarcia spadku.

Zachowek

WYSOKOŚĆ ZACHOWKU:

Zachowek zasadniczo opiewa na połowę wartości udziału spadkowego jaki by przypadął uprawnionemu w dziedziczeniu ustawowym. W przypadku uprawnionego małoletniego lub trwale niezdolnego do pracy zachowek wynosi dwie trzecie wartości udziału spadkowego.

Przykład:

Zmarły mężczyzna posiadał majątek o wartości 300 000 zł. Powołał do spadku w testamencie swoją przyjaciółkę, nie powołał natomiast ani żony, ani małoletniej córki. Dlatego też żonie i córce przysługuje zachowek. Gdyby zmarły nie powołał testamentu żonie i córce przypadłby majątek w wysokości $\frac{1}{2}$ spadku czyli po 150 000 zł.

W tym przypadku należny zachowek dla żony to $\frac{1}{2} \times 150\ 000$ zł, czyli 75 000 zł, natomiast należny zachowek dla małoletniej córki to $\frac{2}{3} \times 150\ 000$ zł, czyli 100 000 zł.

Tak więc żona może się ubiegać od przyjaciółki zachowku w wysokości 75 000 zł, a małoletnia córka zachowku w wysokości 100 000 zł.

Zachowek

SPADKODAWCA MOŻE POZBAWIĆ ZACHOWKU OSOBĘ UPRAWNIONĄ POPRZEZ WYDZIEDZICZENIE.

Może się tak stać wówczas, gdy osoba uprawniona do zachowku:

- Uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych,
- Wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego,
- Dopuściła się względem spadkodawcy lub jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci.

PRZYJĘCIE I ODRZUCENIE SPADKU.

Spadkobierca może przyjąć spadek:

- bez ograniczenia odpowiedzialności za długi tzw. przyjęcie proste. Oznacza to, że z chwilą przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe **bez ograniczenia**.
- przyjąć spadek z ograniczeniem odpowiedzialności tzw. przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza. W przypadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko **do wartości otrzymanego spadku**.

Spadkobierca ma również prawo, aby spadek odrzucić. Oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w okresie sześciu miesięcy licząc od dnia, w którym spadkobierca się o nim dowiedział. Jeśli nie złożymy takiego oświadczenia we wskazanym terminie wiąże się to z jednoznacznym przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

NALEŻY PAMIĘTAĆ, że do spadku można zaliczać wszystkie prawa i obowiązki **majątkowe** osoby zmarłej, natomiast nie należą do spadku prawa i obowiązki, które są ściśle związane z osobą zmarłą np. jeśli zmarła osoba miała prawo do wykonywania zawodu adwokata, prawo to nie przechodzi na spadkobierców.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA DŁUGI SPADKOWE

- Do momentu przyjęcia spadku spadkobierca odpowiada wyłącznie za długi spadkowe tylko ze spadku. Od momentu przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za te długi z całego swojego majątku.
- Do chwili podziału spadku wszyscy spadkobiercy solidarnie ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli tylko jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w wysokości odpowiadającej proporcjonalnie wielkości ich udziałów.
- Od chwili podziału spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku odpowiadającym wielkości udziałów.

ZRZECZENIE SIĘ DZIEDZICZENIA

Spadkobierca ustawowy może zrzec się dziedziczenia po przyszłym spadkodawcy zawierając z nim umowę. Umowa ta powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. Zrzeczenie się z dziedziczenia obejmuje również zstępnych zrzekającego się, chyba że inaczej się umówiono. Zrzekający się oraz jego zstępni, których dotyczy zrzeczenie się z dziedziczenia, zostają wyłączeni z dziedziczenia, są traktowani jakby nie dożyli otwarcia spadku.

Długi spadkowe
Zrzeczenie

JAK DOCHODZIĆ SPADKU W SĄDZIE?

Aby formalnie załatwić kwestie spadkowe, należy w pierwszej kolejności złożyć **wniosek o stwierdzenie nabycia spadku do Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego** właściwego dla miejsca zamieszkania.

Taki wniosek powinien zawierać:

- imię i nazwisko, adres osoby, która składa wniosek oraz imiona, nazwiska oraz numery PESEL osób, które mogą wchodzić do kręgu spadkobierców testamentowych i ustawowych.
- imię i nazwisko zmarłego (spadkodawcy), datę i miejsce jego śmierci (ze wskazaniem miejscowości, w której zmarł) oraz jego ostatnie miejsce pobytu.

Do wniosku należy dołączyć:

- Akt zgonu wraz z dokumentami potwierdzającymi pokrewieństwo ze zmarłym np. odpis skrócony aktu małżeństwa, odpis skrócony aktu urodzenia
- Testament – jeśli taki sporządził- należy dołączyć w oryginale bez względu na to czy był sporządzony notarialnie czy nie. Jeżeli testamentów było więcej, należy przedstawić wszystkie oraz wymienić je we wniosku.
- Kserokopię wniosku (odpis) o stwierdzenie nabycia spadku w tylu egzemplarzach ilu zostało wskazane we wniosku uczestników.

Dochodzenie
spadku w sądzie

Wniosek należy opłacić opłatą sądową. Można tą opłatę uiścić w **kasie Sądu**, za pomocą tzw. **znaków sądowych** lub **przelewem na rachunek bankowy właściwego sądu**. Do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku należy dołączyć dowód uiszczenia opłaty.

Brak dokonania opłaty lub przedstawienia jej dowodu spowoduje wystosowanie przez Sąd **wezwania** do uzupełnienia tej opłaty w terminie **7 dni** od chwili doręczenia wezwania. Nie istnieje przeszkoda, żeby opłatę uiścić już **po złożeniu wniosku**. Ważne jest, aby zmieścić się w terminie narzuconym przez sąd. Należy także pamiętać, że brak uiszczenia takiej opłaty we wskazanym przez sąd terminie będzie skutkować **zwrotem wniosku**.

Niestety nie są to jedyne koszty, które mogą wystąpić w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku. Jeżeli postępowanie będzie mogło zakończyć się przed upływem 6 miesięcy od chwili śmierci spadkodawcy, każdy ze spadkobierców będzie musiał przed Sądem złożyć **oświadczenie** o tym, czy spadek **przyjmuje** (jeśli tak to w jaki sposób) czy też go **odrzuca**. Aby złożyć takie oświadczenie także należy uiścić opłatę. Ponoszenie opłaty nie będzie konieczne, jeśli spadkobierca wcześniej złożył już takie oświadczenie.

W sprawie mogą również pojawić się dodatkowe koszty związane z udziałem **w sprawie biegłych**, którzy muszą np. stwierdzić, czy testament został sporządzony własnoręcznie przez spadkodawcę, czy spadkodawca w chwili sporządzania testamentu był zdolny do świadomego działania, czy też oszacować wartość majątku spadkowego lub jego części. Koszty te mogą wynosić od kilkuset do kilku tysięcy złotych.

Następnie po wpłynięciu takiego wniosku do sądu, sędzia sprawdza, czy nie zawiera żadnych braków, jeśli tak wzywa wnioskodawcę do ich uzupełnienia. Po uzupełnieniu braków sędzia wyznacza rozprawę, na którą wzywa wnioskodawcę oraz uczestników postępowania.

Po przeprowadzeniu rozprawy sędzia ogłasza postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, w którym wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów.

Sąd stwierdzi nabycie spadku przez spadkobierców, choćby były nimi inne osoby niż te, które wskazali uczestnicy.

POSTANOWIENIE WYDANE PRZEZ SĄD REJONOWY NIE JEST PRAWOMOCNE.

Strona niezadowolona z orzeczenia sądu, może zaskarżyć je **apelacją**. Jeśli tak się nie stanie to po 3 tygodniach od ogłoszenia postanowienie uprawomocni się.

Odpis postanowienia wydawany jest na pisemny wniosek, który także należy opłacić.

Kolejno po uprawomocnieniu się postanowienia sąd przesyła jego odpis do urzędu skarbowego. Wówczas należy się liczyć z koniecznością uregulowania **podatku od spadku i darowizn**.

PRZY DZIEDZICZENIU USTAWOWYM NALEŻY PAMIĘTAĆ
O TYM, IŻ OBOWIĄZUJE KOLEJNOŚĆ DZIEDZICZENIA:

